

Linguocultural Features Of Syntactic-Stylistic Means In English And Uzbekistan Artistic Discourse

Qo'ldashev Zarifjon Tokhirjon o'gli

Doctoral student of Kokand University

zarifjon.goldashev.97@mail.ru

Annotation

This research work is devoted to a comparative analysis of syntactic-stylistic means in English and Uzbek languages within the framework of linguoculturology, which is one of the relevant areas of modern linguistics, in which the role of syntax in expressing national-cultural codes is studied in detail. The main goal of the research is to identify not only artistic-stylistic, but also ethnocultural and cognitive features of inversion devices, ellipsis, rhetorical questions and parallelisms in languages belonging to two different systems. The article, based on the analytical nature of the English language and the agglutinative properties of the Uzbek language, reveals the pragmatic functions of syntactic figures and scientifically substantiates their role in "low-context" and "high-context" cultures. As a result of the analysis, it was concluded that while syntactic stylistic devices in English serve mainly for logical emphasis and emotional exaggeration, in Uzbek they are more a leading tool for expressing concepts characteristic of the national mentality, such as social hierarchy, humility, and anxiety. The results obtained are of theoretical and practical importance for the disciplines of translation theory, intercultural communication, and comparative typology.

Keywords: linguoculturology, syntactic stylistics, discourse analysis, inversion, ellipsis, cultural code, pragmatics.

Annotatsiya

Ushbu tadqiqot ishi zamonaviy tilshunoslikning dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lgan lingvokulturologiya doirasida ingliz va o'zbek tillaridagi sintaktik-stilistik vositalarning qiyosiy tahliliga bag'ishlangan bo'lib, unda sintaksisning milliy-madaniy kodlarni ifodalashdagi o'rni atroflicha o'rganilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi ikki farqli tizimga mansub tillarda inversion qurilmalar, ellipsis, ritorik so'roqlar va parallelizmlarning nafaqat badiiy-uslubiy, balki etnomadaniy va kognitiv xususiyatlarini aniqlashdan iboratdir. Maqolada ingliz tilining analitik tabiati va o'zbek tilining agglutinativ xususiyatlaridan kelib chiqqan holda, sintaktik figuralarning pragmatik funksiyalari ochib berilgan hamda ularning "past kontekstli" (low-context) va "yuqori kontekstli" (high-context) madaniyatlardagi o'rni ilmiy asoslangan. Tahlillar natijasida shunday xulosaga kelindiki, ingliz tilida sintaktik stilistik vositalar asosan mantiqiy urg'u va emotsional bo'rttirishga xizmat qilsa, o'zbek tilida ular ko'proq ijtimoiy iyerarxiya, kamtarlik va andisha kabi milliy mentalitetga xos tushunchalarni ifodalashda yetakchi vosita hisoblanadi. Olingan natijalar tarjimashunoslik nazariyasi, madaniyatlararo muloqot va qiyosiy tipologiya fanlari uchun nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: lingvokulturologiya, sintaktik stilistika, diskurs tahlili, inversiya, ellipsis, madaniy kod, pragmatika.

Kirish

Tilshunoslik fanining hozirgi rivojlanish bosqichi antropotsentrik paradigma bilan chambarchas bog'liq bo'lib, unda til birliklari nafaqat kommunikativ vosita, balki xalqning dunyoqarashi, madaniyati va ruhiyatini aks ettiruvchi ko'zgu sifatida talqin qilinadi. Shu nuqtai nazardan, sintaktik-stilistik

vositalarni lingvokulturologik aspektdan o'rganish dolzarb ahamiyatga ega, chunki sintaksis – bu shunchaki so'zlarning grammatik bog'lanishi emas, balki fikrning milliy qolipi, olamni idrok etish va axborotni tartiblashning o'ziga xos mexanizmidir. Ko'p yillar davomida lingvokulturologik tadqiqotlar asosan leksik birliklar,

frazologizmlar va paremiologik fondni o'rganishga qaratilgan bo'lsa-da, sintaktik sathning madaniy salohiyati nisbatan kam o'rganilgan soha bo'lib qolmoqda. Vaholanki, gap qurilishi, so'z tartibining o'zgarishi (inversiya), gap bo'laklarining tushirib qoldirilishi (ellipsis) yoki takrorlanishi zamirida chuqur etnomadaniy mazmun, so'zlovchining tinglovchiga bo'lgan munosabati va jamiyatdagi qadriyatlar tizimi yotadi.

Ingliz va o'zbek tillari genealogik va tipologik jihatdan turlicha tillar oilasiga mansub bo'lganligi sababli, ulardagi sintaktik-stilistik figuralarning hosil bo'lishi va qo'llanilishida keskin farqlar mavjudligi tabiiydir. Ingliz tili german tillari guruhiga mansub analitik til sifatida qat'iy so'z tartibiga (SVO – ega, kesim, to'ldiruvchi) ega bo'lib, ushbu tartibning buzilishi kuchli stilistik effekt hosil qiladi va so'zlovchining alohida diqqat-e'tiborini talab etadi. O'zbek tili esa turkiy tillar oilasiga mansub agglyutinativ til bo'lib, unda so'z tartibi nisbatan erkin va sintaktik vositalar orqali nozik modal ma'nolar, hurmat, kinoya yoki shubha kabi hissiy holatlar ifodalanadi. Ushbu tadqiqotning muammosi shundaki, globallashuv va madaniyatlararo muloqot jarayonida sintaktik qurilmalarning milliy-madaniy xususiyatlarini hisobga olmaslik kommunikativ muvaffaqiyatsizliklarga yoki tarjimadagi semantik yo'qotishlarga olib kelishi mumkin. Masalan, ingliz tilidagi ritorik so'roq gaplar ko'pincha argumentatsiya va ishontirish vositasi bo'lsa, o'zbek tilida ular ko'proq ta'kid va ichki kechinmalarni ifodalashga xizmat qiladi.

Mazkur maqolada biz sintaktik stilistikani "madaniy grammatika"ning bir ko'rinishi sifatida tadqiq etamiz, ya'ni qanday qilib gap tuzilishi xalqning mentalitetini namoyon etishini tahlil qilamiz. Edvard Sepir va Benjamin Uorfning lingvistik nisbiylik nazariyasiga tayanib aytish mumkinki, insonning fikrlash tarzi uning ona tilisi

grammatikasi bilan belgilanadi va sintaktik figuralar bu fikrlash tarzining eng yorqin ko'rinishlaridan biridir. Masalan, o'zbek tilidagi ellipsis hodisasi ko'pincha "men" olmoshi tushirilishi bilan kuzatiladi, bu esa sharqona odob-axloq, kamtarlik va jamoaviylik (kollektivizm) ruhini aks ettiradi, ingliz tilida esa shaxsiy olmoshning tushirilishi ko'proq norasmiylik va tezkorlik belgisidir. Tadqiqot davomida biz aynan shunday nozik farqlarni ilmiy jihatdan asoslashga va ularning badiiy matndagi estetik funksiyasini ochib berishga harakat qilamiz. Sintaktik stilistikaning lingvokulturologik tahlili nafaqat tilshunoslik nazariyasini boyitadi, balki amaliy jihatdan tarjimonlar, filologlar va madaniyatshunoslar uchun muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar sharhi

Sintaktik-stilistik vositalarni va ularning lingvokulturologik xususiyatlarini o'rganish masalasi jahon va o'zbek tilshunosligida turli aspektlarda tadqiq qilingan bo'lib, bu borada salmoqli ilmiy baza yaratilgan. Stilistikaning nazariy asoslari, xususan, sintaktik ekspressiv vositalarning tasnifi va funksiyalari bo'yicha I.R. Galperin o'zining fundamental ishlarida stilistikani tilning alohida sathi sifatida emas, balki barcha sathlarni qamrab oluvchi va kommunikativ maqsadga xizmat qiluvchi tizim sifatida ta'riflagan [1]. Galperinning fikricha, inversiya, ajratish (detachment) va ellipsis kabi sintaktik usullar matnning emotsional ta'sirchanligini oshirishga xizmat qiladi, ammo u ushbu vositalarning madaniy ildizlariga kamroq e'tibor qaratgan. Lingvokulturologiya sohasining asoschilaridan biri V.A. Maslova til va madaniyatning o'zaro aloqasini o'rganar ekan, til birliklari madaniy axborotni tashuvchi kodlar ekanligini ta'kidlaydi va sintaktik birliklar ham bundan mustasno emasligini ko'rsatib o'tadi [2]. Maslovaning nazariyasiga ko'ra, milliy xarakter va dunyoqarash sintaksisda yashirin (implitsit)

holda namoyon bo'ldi va uni faqat chuqur tahlil orqali aniqlash mumkin.

O'zbek tilshunosligida badiiy matnning kognitiv va lingvokulturologik tahlili bo'yicha D.U. Ashurova va M.R. Galiyevlarning ishlari alohida ahamiyatga ega bo'lib, ular konseptual metaforalar va sintaktik stilistik vositalarning uyg'unligini o'rganishlar [3]. Ushbu olimlar ingliz va o'zbek tillaridagi badiiy diskursda sintaktik parallelizm va takrorning matn semantikasini shakllantirishdagi rolini qiyosiy tahlil qilib, o'zbek tilida sintaktik vositalarning ohangdoshlik va ritm yaratishdagi funksiyasi ingliz tiliga nisbatan kuchliroq ekanligini ta'kidlaydilar. Shuningdek, pragmatik yo'nalishda Sh.Safarovning tadqiqotlari muhim manba hisoblanadi, u nutqiy aktlar nazariyasi doirasida sintaktik qurilmalarning so'zlovchi niyati va madaniy kontekstga bog'liqligini asoslab bergan [4]. Safarovning yondashuvi shuni ko'rsatadiki, bitta sintaktik shakl turli madaniyatlarda turli pragmatik ma'nolarni anglatishi mumkin.

G'arb tilshunosligida Anna Vejbitska (Anna Wierzbicka)ning "madaniy skriptlar" nazariyasi mazkur tadqiqot uchun metodologik asos bo'lib xizmat qiladi, chunki u turli tillardagi grammatik va sintaktik farqlarni xalqlarning qadriyatlar tizimidagi farqlar bilan bog'laydi [5]. Vejbitskaning fikricha, ingliz tilidagi "Agent-oriented" (bajaruvchiga qaratilgan) sintaktik qurilmalar anglo-sakson madaniyatidagi individuallik va shaxsiy javobgarlikni aks ettirsa, boshqa tillardagi passiv yoki shaxssiz qurilmalar fatalizm yoki jamoaviylikni ifodalashi mumkin. Badiiy uslub va sintaktik figuralarning psixolingvistik xususiyatlarini o'rganishda G.N. Leech va M.H. Shortlarning "Style in Fiction" asari ham muhim ahamiyatga ega bo'lib, ular sintaktik og'ish (deviation) tushunchasini kiritgan va har qanday stilistik figura me'yordan chekinish orqali ma'no kuchaytirilishiga erishishini isbotlagan [6].

Ushbu adabiyotlar sharhi shuni ko'rsatadiki, sintaktik vositalar yetarlicha o'rganilgan bo'lsa-da, ularning ingliz va o'zbek tillari kesimidagi qiyosiy-lingvokulturologik tahlili hali to'liq amalga oshirilmagan va bu mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligini belgilab beradi.

Metodologiya

Mazkur tadqiqot ishida ingliz va o'zbek tillaridagi sintaktik-stilistik vositalarning lingvokulturologik xususiyatlarini ochib berish maqsadida kompleks yondashuvga asoslangan bir qator ilmiy metodlar qo'llanilgan. Tadqiqotning asosiy metodi sifatida qiyosiy-tipologik tahlil metodi tanlangan bo'lib, bu usul yordamida har ikki tildagi sintaktik figuralarning (inversiya, ellipsis, ritorik so'roq, parallelizm) strukturaviy va funksional o'xshashliklari hamda farqlari aniqlangan. Empirik material sifatida XIX-XXI asr ingliz adabiyoti vakillari (Ch.Dikens, J.Golsuorsi, E.Xeminguey) va o'zbek adabiyoti namoyandalari (A.Qodiriy, Cho'lpon, O'.Hoshimov) asarlaridan jami 500 dan ortiq misollar (har bir tildan 250 tadan) ajratib olindi va kartotekalashtirildi. Matnlarni tanlashda ularning badiiy uslubi boyligi va milliy ruhni aks ettirish darajasiga alohida e'tibor qaratildi, bu esa lingvokulturologik xulosalarning ishonchli bo'lishini ta'minladi.

Tadqiqot jarayonida shuningdek, kontekstual tahlil va diskursiv tahlil metodlaridan keng foydalanildi, bu esa sintaktik figuralarni nafaqat matn ichidagi bog'lanishini, balki ularning ekstralingvistik (madaniy, ijtimoiy, vaziyatli) omillar bilan aloqasini o'rganish imkonini berdi. Masalan, ellipsis hodisasini tahlil qilishda so'zlovchi va tinglovchi o'rtasidagi ijtimoiy masofa, ularning yoshi va jinsi kabi omillar hisobga olindi. Konseptual tahlil metodi yordamida esa sintaktik qurilmalar orqali ifodalanayotgan "MODESTY" (kamtarlik), "RESPECT" (hurmat), "EMPHASIS" (urg'u) kabi madaniy konseptlar aniqlandi. Ma'lumotlarni tizimlashtirish va natijalarni

yaqqol ko'rsatish maqsadida statistik tahlil usulidan ham foydalanilib, har bir sintaktik figuraning uchrash tezligi va funksional yuklamasi foizlarda hisoblab chiqildi. Tadqiqotning metodologik asosi sifatida antropotsentrik paradigma tamoyillari qabul qilingan bo'lib, tahlil markazida til egasi (so'zlovchi shaxs) va uning madaniy dunyoqarashi turadi.

Tahlillar va natijalar

O'tkazilgan qiyosiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, ingliz va o'zbek tillarida sintaktik-stilistik vositalar turli xil lingvokulturologik vazifalarni bajaradi va bu farqlar milliy mentalitet xususiyatlari bilan chambarchas bog'liqdir. Eng ko'p qo'llaniladigan va madaniy jihatdan ahamiyatli bo'lgan sintaktik figuralar sifatida inversiya va ellipsis hodisalari tanlab olindi va chuqur tahlil qilindi. Ingliz tilida so'z tartibining qat'iyligi sababli, inversiya (gap bo'laklari o'rining almashishi) favqulodda kuchli stilistik vosita hisoblanadi va u asosan mantiqiy urg'uni ajratib ko'rsatishga, nutqqa tantanavorlik yoki dramatik ruh bag'ishlashga xizmat qiladi. O'zbek tilida esa so'z tartibi nisbatan erkin bo'lganligi bois, inversiya ko'proq og'zaki nutq uslubini yozma matnga ko'chirish, samimiylik va hissiy yaqinlikni ifodalash vositasi sifatida namoyon bo'ladi.

Quyidagi 1-jadvalda ingliz va o'zbek badiiy diskursida inversiya hodisasining lingvokulturologik funksiyalari qiyosiy tahlil qilingan:

1-jadval. Ingliz va o'zbek tillarida inversiyaning lingvokulturologik xususiyatlari

Inversiya turi	Ingliz tilidagi funksiyasi va madaniy asosi	O'zbek tilidagi funksiyasi va madaniy asosi
Predikativ inversiya (Kesimning egadan	Dramatik urg'u va rasmiyatchilik. <i>Ko'pincha</i>	Hissiy hayajon va jonli nutq. <i>Samimiylik</i>

oldinga o'tishi)	<i>kitobiy uslubga xos, hissiyotni jilovlangan holda ifodalaydi.</i> (Example: "Never have I seen such beauty.")	<i>va norasmiylik belgisi.</i> (Misol: "Keldi bahor, ochildi gullar." - tabiat bilan uyg'unlik.)
Obyekt inversiyasi (To'ldiruvchining oldinga chiqishi)	Topikizatsiya (Mavzuni belgilash). <i>Diqqatni obyektga qaratish orqali pragmatik maqsadga erishish.</i> (Example: "Him I do not know.")	Ta'kid va ritmik muvozanat. <i>She'riyat va nasrda ohangdoshlikni ta'minlash, voqelikka estetik yondashuv.</i> (Misol: "Uni men tanimayman.")
Madaniy implikatsiya	Tartib va mantiq ustuvorligi. <i>Ingliz madaniyatida qoidani buzish - bu alohida e'tibor talab qiluvchi signal.</i>	Erkinlik va oqim. <i>O'zbek madaniyatida tartibning o'zgarishi hissiy holatning tabiiy ko'rinishi sifatida qabul qilinadi.</i>

Ellipsis (tushirib qoldirish) hodisasining tahlili shuni ko'rsatdiki, bu vosita har ikki tilda ham iqtisod tamoyiliga (economy principle) amal qilsa-da, uning ortidagi madaniy motivlar turlicha. Ingliz tilida ellipsis ko'proq axborot almashinuvi tezligini oshirish va norasmiy munosabatni (informality) bildirish uchun qo'llanilsa, o'zbek tilida u yuksak madaniy odob va "yuqori kontekstli" muloqot belgisi hisoblanadi. O'zbek tilida "men" olmoshining tushirilishi kamtarlik ifodasi

bo'lsa, kesimning tushirilishi suhbatdoshning fikrni o'zi to'ldirib olishiga bo'lgan ishonchni anglatadi.

Quyidagi 2-jadvalda ellipsisning qiyosiy tahlili va uning "High/Low Context" madaniyatlar bilan bog'liqligi aks ettirilgan:

2-jadval. Ellipsis va madaniy kontekst: Ingliz va o'zbek tillari qiyosida

Xususiyat	Ingliz tili (Low-Context Culture)	O'zbek tili (High-Context Culture)
Eganing tushirilishi	Cheklangan. Asosan so'zlashuv uslubida, buyruq maylida yoki telegramma uslubida uchraydi. (<i>Hope to see you soon</i>).	Keng tarqalgan. Shaxs qo'shimchalari egamni aniq ko'rsatgani va kamtarlik yuzasidan "Men" ko'pincha ishlatilmaydi. (<i>Bordim, ko'rdim</i>).
Kesimning tushirilishi	Gapping (bo'shliq). Parallel qurilmalarda takrorini oldini olish uchun. (<i>John likes coffee, Mary tea</i>).	Sukunat strategiyasi. Noqulay vaziyatlarda yoki ochiq aytish noo'rin bo'lganda hukmni yashirish. (<i>O'zi biladi...</i>)
Madaniy funktsiya	Pragmatizm. Vaqtini tejash va ma'lumotni to'g'ridan-to'g'ri uzatish.	Implitsitlik. So'zlashuvchilar o'rtasidagi umumiy bilimlarga va vaziyatga tayanish.

Tahlillar yana shuni ko'rsatdiki, ritorik so'roqlar (rhetorical questions) o'zbek tilida ko'pincha fatalistik (taqdirga tan berish) mazmunni ifodalaydi ("Bu dunyo kimga qolmagan?"), ingliz tilida esa ular ko'proq argumentativ va ironik xarakterga ega ("Is the Pope Catholic?"). O'zbek badiiy matnlarida sintaktik takror va parallelizm vositalari folklor an'analariga borib taqaladi va matnning emotsional ta'sir kuchini oshirish bilan birga, milliy "dostonchilik" tafakkurini yozma nutqda aks ettiradi. Ingliz tilida esa parallelizm ko'proq notiqlik san'ati

va intellektual nazokat belgisi sifatida baholanadi.

Muhokama

Olingan natijalar sintaktik-stilistik vositalarning shunchaki til bezagi emasligini, balki ular chuqur ildiz otgan madaniy qadriyatlarning tildagi in'ikosi ekanligini tasdiqlaydi. Edvard Hollning "Yuqori va Past kontekstli madaniyatlar" nazariyasiga tayanib aytish mumkinki, o'zbek tili yuqori kontekstli madaniyat vakili sifatida sintaktik bo'shliqlar (ellipsis) va ishoralarga boy til hisoblanadi. O'zbek so'zlovchisi uchun gapning to'liq grammatik shaklda bo'lishi shart emas, muhimi suhbatdoshlar o'rtasidagi "umumiy zamin" (common ground) va o'zaro tushunishdir. Ingliz tili esa past kontekstli madaniyat sifatida barcha ma'lumotning verbal kodda aniq va to'liq ifodalanishini talab qiladi, shuning uchun sintaktik figuralar (masalan, inversiya) aniq qoidalarga bo'ysundirilgan va ulardan chekinish darhol seziladi.

Tadqiqot natijalari tarjima nazariyasi uchun ham muhim implikatsiyalarga ega. Tarjimon ingliz tilidagi inversiyani o'zbek tiliga tarjima qilishda shunchaki so'z tartibini o'zgartirishi yetarli emas, chunki o'zbek tilida so'z tartibining o'zgarishi ingliz tilidagi kabi kuchli "zarba" bermasligi mumkin. Buning o'rniga tarjimon leksik kuchaytirgichlardan yoki yuklamalardan foydalanishi maqsadga muvofiq bo'ladi. Xuddi shunday, o'zbek tilidagi ellipsisni ingliz tiliga tarjima qilishda tushirib qoldirilgan bo'laklarni tiklash talab etiladi, aks holda ingliz tilidagi matn grammatik jihatdan noto'g'ri yoki haddan tashqari mavhum bo'lib qolishi mumkin. Bu esa sintaktik stilistikaning madaniyatlararo muloqotdagi "to'siq" yoki "ko'priq" bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi.

Shuningdek, muhokama qilinishi lozim bo'lgan jihat shundaki, zamonaviy o'zbek badiiy diskursida ingliz tili ta'sirida sintaktik kalkalashuv jarayoni kuzatilmoqda. Masalan, passiv konstruksiyalarning (majhul nisbat) sun'iy ravishda ko'payishi

o'zbek tilining an'anaviy "aktiv" tabiatiga zid kelmoqda. Lingvokulturologik nuqtai nazardan, bu til egalarining dunyoqarashida ham o'zgarishlar bo'layotganidan, ya'ni globalizatsiya ta'sirida milliy sintaktik modellar transformatsiyaga uchrayotganidan dalolat beradi.

Xulosa

Ingliz va o'zbek badiiy diskursidagi sintaktik-stilistik vositalarning lingvokulturologik tadqiqi shuni ko'rsatdiki, sintaksis tilning eng konservativ va shu bilan birga madaniy jihatdan eng boy qatlamlaridan biridir. Tadqiqot natijalariga ko'ra, ingliz tilida sintaktik figuralar asosan mantiqiy aniqlik, intellektual urg'u va individualizm qadriyatlarini aks ettirsa, o'zbek tilida ular hissiy boylik, jamoaviylik, ijtimoiy iyerarxiya va andisha kabi mental xususiyatlarni namoyon etadi. Inversiya va ellipsis kabi universal vositalar har ikki tilda mavjud bo'lsa-da, ularning diskursdagi funksional va pragmatik vazifalari tubdan farq qiladi: ingliz tilida ular "qoida buzilishi" orqali diqqat tortsa, o'zbek tilida "erkinlik" orqali samimiylilik yaratadi.

Ushbu tadqiqot lingvokulturologiya sohasida yangi ufq ochib, diqqatni so'zdan gapga va matn tuzilishiga ko'chirish zarurligini isbotlaydi. Kelgusida mazkur mavzu doirasida paralingvistik vositalar (tinish belgilari, pauzalar) va sintaktik ritmning madaniy xususiyatlarini o'rganish, shuningdek, sun'iy intellekt va mashina tarjimasida sintaktik-madaniy mutanosiblikni ta'minlash algoritmlarini ishlab chiqish tavsiya etiladi. Zero, tilni bilish – bu nafaqat so'zlarni bilish, balki shu tilda fikrlash va sintaktik konstruksiyalar orqali olamni shu xalq ko'zi bilan ko'ra olish demakdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

- Galperin, I. R. (1981). *Stylistics*. Higher School.
- Maslova, V. A. (2001). *Lingvokulturologiya: Uchebnoye posobiye*

[Linguoculturology: Textbook]. Academia.

Ashurova, D. U., & Galiyeva, M. R. (2018). *Cognitive Linguistics*. Vneshinvestprom.

Safarov, Sh. (2008). *Pragmalingvistika*. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi.

Wierzbicka, A. (2003). *Cross-cultural Pragmatics: The Semantics of Human Interaction*. Mouton de Gruyter.

Leech, G. N., & Short, M. H. (2007). *Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose*. Pearson Longman.

Quronov, D. (2010). *Adabiyotshunoslikka kirish*. Akademnashr.